

CHIRURGIE

Chirurgická onemocnění žaludku

Prof. MUDr. Mojmír Kasalický, CSc.

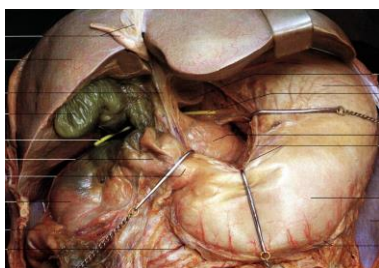

Trocha anatomie, nikoho nezabije

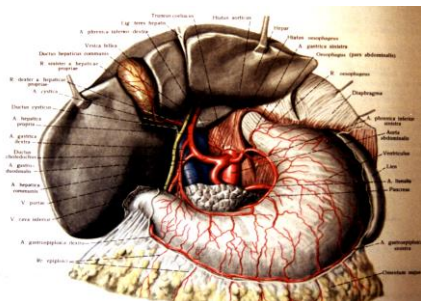

Krevní zásobení žaludku

Typy operací na žaludku:

- Gastrotomie
– Vyšetření, krvácení, cizí těleso, ...
- Pyloroplastika
- Sutura s omentoplastikou u perforovaného peptického vředu
- Klínovitá excize stěny žaludku

Typy operací na žaludku:

- Resekce
- Gastrektomie
- Gastroenteroanastomóza
- Fundoplikace
- Bariatrické operace
– GBP, GDS, BPD, SG, GB, GCGP

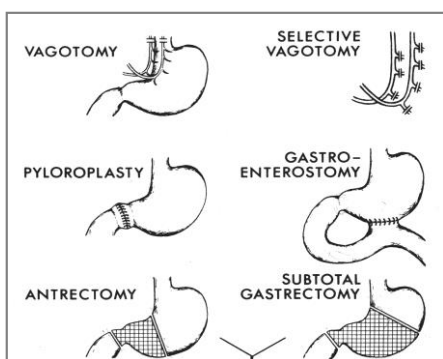

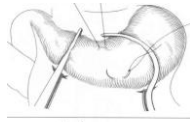
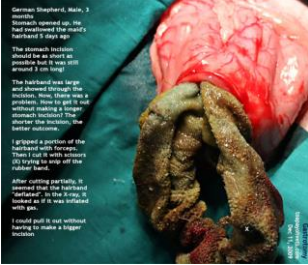

Gastrotomie

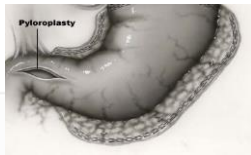
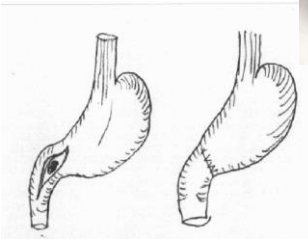

Pyloroplastika

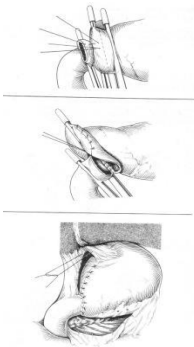
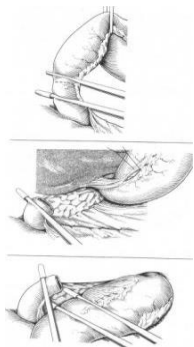

Resekce žaludku I. Typu (Billroth I)

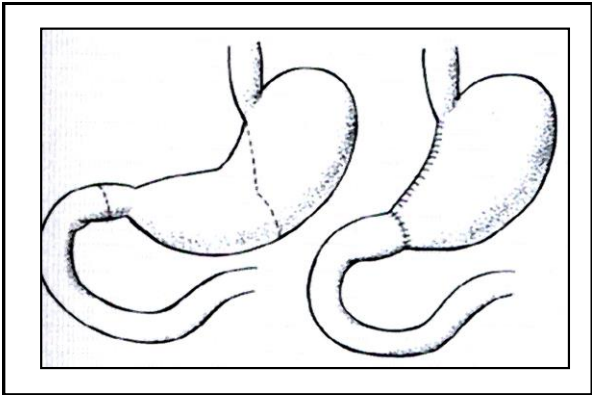

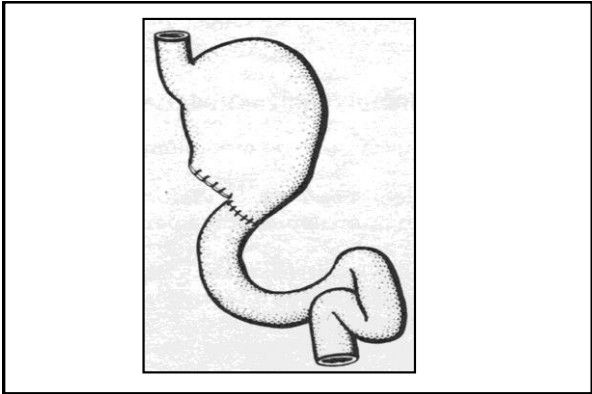

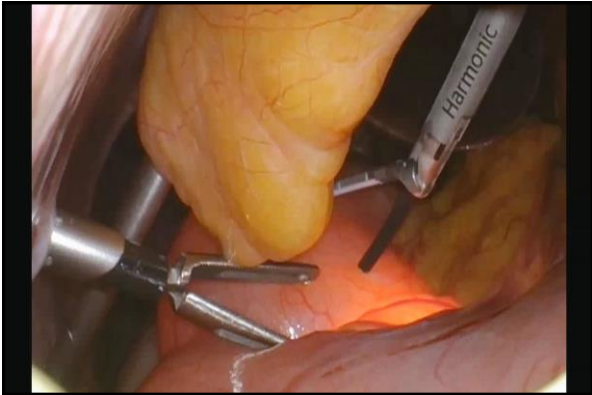

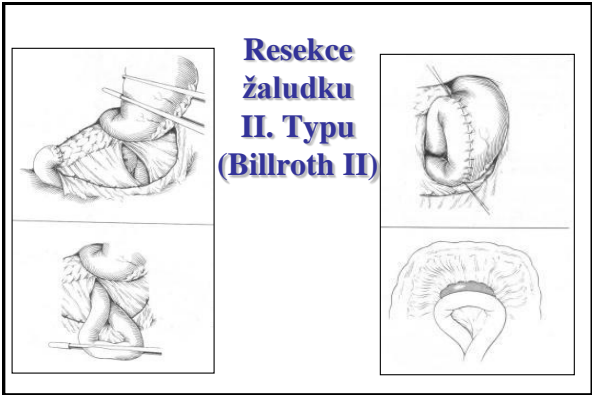

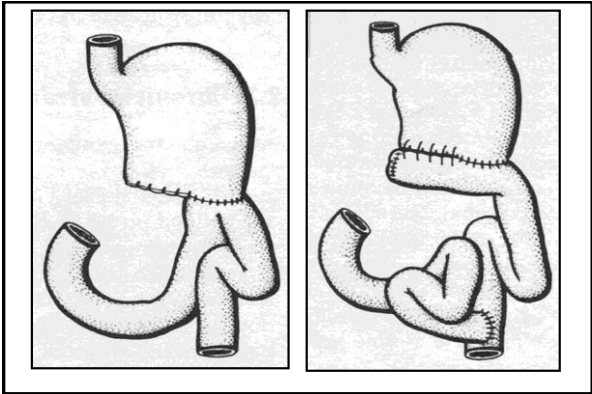

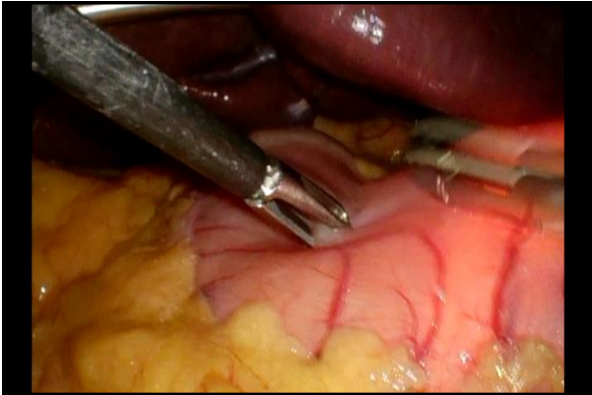

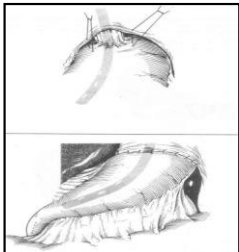
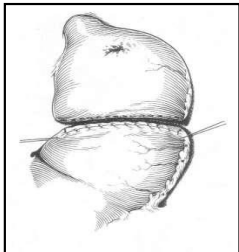

Proximální resekce žaludku

Gastrektomie

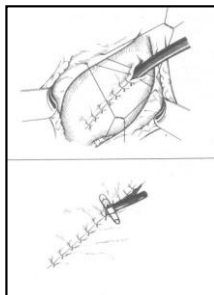
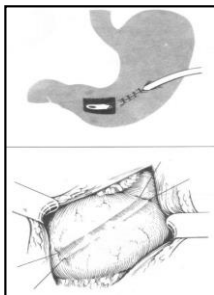

Gastrostomie

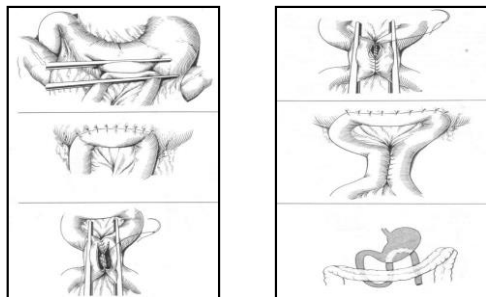

Gastroenteroanastomóza

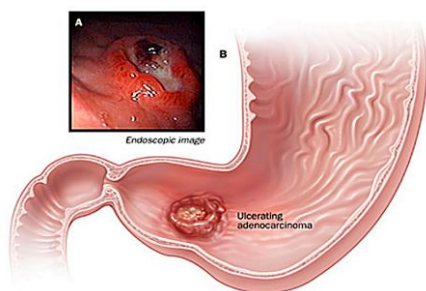

Karcinom žaludku

Incidence

Trend: pokles výskytu (kardie x antrum, tělo)

↑ Čína, Japonsko, Jižní Amerika, v. Evropa

Roční přírůstek:

- 20/100tis za rok

- 34,1/100tis Japonsko x 5,2/100tis USA

Maximum:

- 7decenium, ♂:♀ - 2:1

Etiologie

- **Itestinální typ** : prekancerózní Δ (i.metapl)
 $\uparrow$ muži, $\uparrow$ věk
 ~životní podmínky
- **Difúzní typ**: ne ~ životní podmínky
 častěji KS A
 gen.dipozice (setrvalá inc)
- Japonsko (adenom..karcinom)

22

Rizikové faktory I

- Sociálně-ekonomické podmínky (nitrosaminy x vitamín C, malhygiena– HP)

Nitráty $\rightarrow$ Nitrity (Hypacidita)

Helicobacter pylori – buněčný zánět

vznik Ca?

3-6x častěji

23

Rizikové faktory II

1/ **Chronická/atrofická gastritis:**

typ A(fundus a tělo, Ab proti pariet.bb)

typ B(infekce HP, antrum, exogenní vl.)

typ C(chemicko-toxická, dg reflux, ASA)

???dispenzarizace, 40% nad 60let ???

24

Rizikové faktory III

- 2/interstinální metaplázie, adenomy
- 3/pahýl po dist.resekcii
- 4/Ménétrierova choroba
- 5/VCHGD
- 6/Infekce HP

25

Patomorfologie, histologie

- Karcinom, Sarkom, vřetenobun.nádory, lymfomy

↑ Karcinom :

90% Adenokarcinom všech žal.malignit

Lokalizace:

Antrum,pylorus 55%, tělo 20%, fundus 14%, kardinie 11%, mnohočetné 4%

Malá K 40% x velká K 12%

cave! Proximální 1/3 aneuploid., ↓prognóza

26

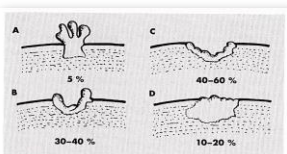

Klasifikace a typy nádoru žaludku

Klasifikace žaludeční rakoviny z makroskopického hlediska. A - polypózně-exofytická; B - ulcerózní; C - ulcerózně-polypózní; D - infiltrující, cirhotická

Klasifikace I

Laurén:

Intestinální typ – makroskop.expanzivní
přežití 43%

Difúzní typ – málo diferencovaný, bb typu
pečetního prstenu
přežití 35%

10-30% smíšený typ

28

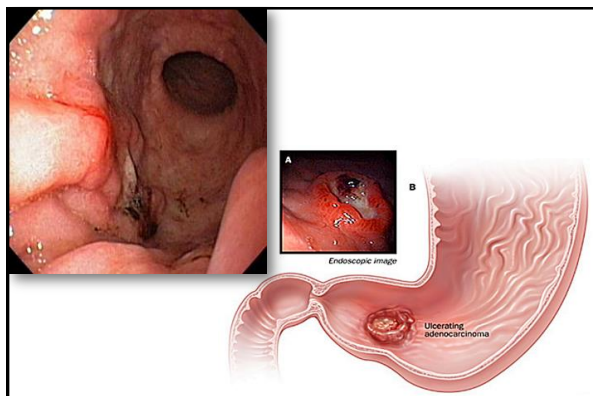

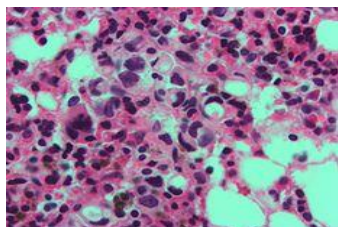

BB tvaru pečetního prstenu

30

Klinika

- 0 jednoznačné příznaky
- Úhmotnost, epigastrium, anorexie, dysfagie/evakuační insuficience, meléna, anemizace
- Ikterus, ascites, ileus

35

Metastazování

- Uzliny, játra (40%), plíce + pleura (30%), perit.dutina (15%), kosti (10%)
- Krukenbergův tumor (bb pečetiho prstenu)
- Mozek, ledviny, štítnice, nadledviny

36

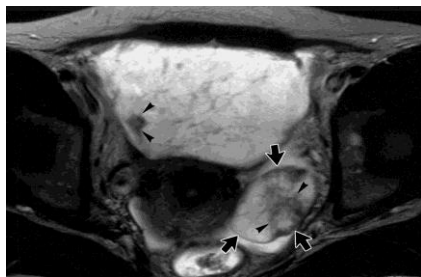

Krukenbergův tumor bilat.

37

Rozsah operace

- Cílem R0-resekcce
- 2/3 při diagnostice dosahují serózy
- Premisa orálního šíření
- 70% meta v reg.uzlinách, 15% meta jater u primárních operací
- Nelze-li R0 z lok.příčin- explorace
- Linitis plastica

40

SGE x GE

- Aborálně 2cm pod pylorem
- Není rozdíl v přežití
- SGE** (4/5žaludku) – časné, distální, intestinální typ
T1/2
orální odstup resekční linie 6cm
dif.formy ? (resekční linie 8cm)
- GE** – difúzní Ca, orálně jícen 1,5cm nad kardií

42

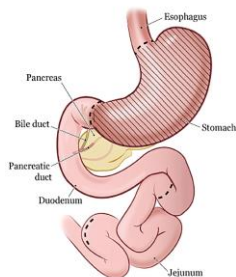

Operativa

- Morbidita 30%, Mortalita 10%
- Rekonstrukce (pouche??, E.jejunoplikace)
- !CAVE refluxní biliární esophagitis
- 35-40cm EJA od přívodné prox.kličky jejunum

43

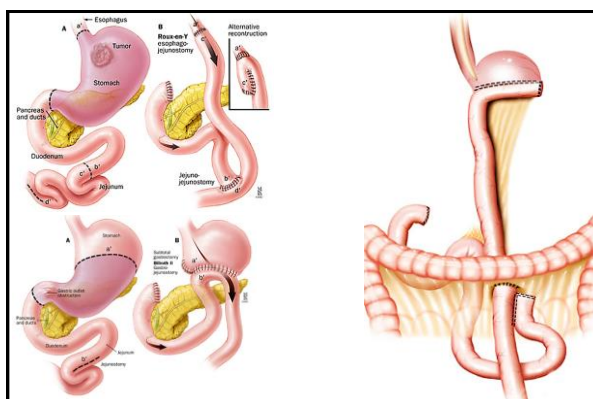

Multiviscerální resekce

- Jícen, OM, pankreas, c.transversum, slezina
- R0-resekce (dle stavu pacienta)
  - 5ti leté přežití 30%
  - jinak 100% letalita do 4let

SPLENEKTOMIE?

Postižení celého žaludku, prox. 1/3

47

Paliativní resekce

- Operační letalita 2-3%
- Op.riziko = GEA, explorace
  - morbidity 30% jako u GEA
- ↑med.přežití o 50%, 8-21M, GEA 4-12M
- Lokální karcinóza peritonea, 25%meta jater

49

Krvácení ze žaludku

Komplikace vředové choroby GD

- Vředová choroba gastroduodena postihuje v současnosti asi 10% obyvatelstva ve střední Evropě.
- Zatímco její incidence se příliš nemění, v léčbě jsme svědky významných změn.

52

Výsadní postavení v terapii vředové choroby dnes má **konzervativní léčba**.

Pacient přijatý akutně pro krvácení z floridní ulcerace je nejprve léčen medikamenty, nejčastěji blokátory protono-vé pumpy či H_2 receptorů a hemostyptiky či antacidy.

53

Podstupuje opakovaně:

- **endoskopická** vyšetření a stavění krvácení. Nejčastěji pomocí adrenalinu, sklerotizace, termokoagulace, eventuálně laserem.
- Opakované výplachy žaludku ledovým fyziologickým roztokem pomocí NG sondy a další.

54

Výsledkem současného léčebného postupu je rapidní pokles operativity pro vředovou chorobu gastroduodena, kterou hlásí prakticky všechna chirurgická pracoviště.

Rovněž průběh vředové choroby gastroduodena doznává v posledních letech určitých změn.

Více jak **90%** nemocných je na chirurgická pracoviště přijímáno akutně pod obrazem náhlé příhody břišní (NPB).

55

Vředová choroba GD je v současnosti charakterizována

- Převahou konzervativní terapie
- poklesem elektivních operací
- vyšším procentem komplikací
- nižším podílem chirurgické léčby na řešení komplikací
- častějším postižením duodena (3:1)
- pozdní indikací k chirurgické léčbě tam, kde konzervativní léčba není úspěšná

56

NPB - komplikace vředové choroby gastro-duodena většinou ohrožuje nemocného na životě a proto je často indikací k chirurgické léčbě :

- KRVÁCENÍ
- PERFORACE ČI PENETRACE
- STENÓZA PYLORU
- STENÓZA DUODENA

57

Krvácení z vředu GD:

- Krvácení je poměrně častou komplikací
- Každý 4.- 5. nem. s vředem GD je ohrožen velkým krvácením
- Krvácení :
  - » časté a malé - postupná anemizace - konzervativní léčba
  - » Velké krvácení(5-7%vředů) - často nutná chirurgická intervence

58

Krvácení z vředu GD :

Krvácení z vředu gastroduodena

Akutní léze

Chronická léze

59

Zdrojem krvácení sliznice GD:

Akutní léze:

- Eroze a akutní vředy (mělké), hlavně stresové
- medikamentózní
- Mallory-Weismann syn.
- Morbus Dieulafoy
- Morbus Rendu-Osler
- subkardiální varixy
- hiátová hernie
- prasklé podslizniční aneurysma

60

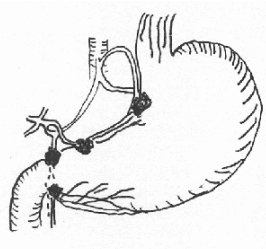

Zdrojem krvácení sliznice GD:

Chronické léze:

- hluboké léze pronikající přes mukózu do dalších struktur stěny žaludku či duodena
- mohou arodovat silné cévy ve stěně žaludku

61

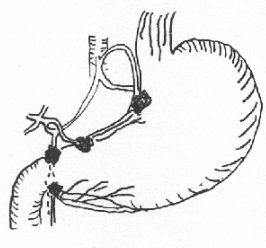

Nejčastější místa a zdroje krvácení

- Peptický vřed
- Tumory
- Submukózní aneurysma
- Subkardiální ragády
- Syn. - Mallory.Weiss

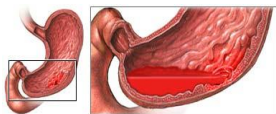

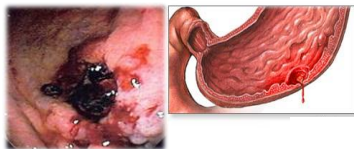

Symptomatologie krvácení z vředu GD:

- HAEMATEMESIS

- MELENA

63

Symptomatologie krvácení z GD:

HAEMATEMESIS

je zvracení krve a je příznakem krvácení většinou ze zdroje nad pylorem, tj. ze žaludku či jícnu. Charakter krve může svědčit o lokalizaci a velikosti zdroje krvácení.

MELENA

je příznakem krvácení ze žaludku a duodena.

Mírné krvácení:

Odchod černé mazlavé stolice.

Masivní krvácení:

melena je tekutá, zápachající ve velkém objemu.

64

Celkové příznaky krvácení GD:

Celkové klinické příznaky závisejí od množství ztracené krve. Velikost této ztráty se projeví v krevní cirkulaci.

Při ztrátě 25% cirk. objemu krve (1,5-2,0 l) již dochází ke známkám hypovolemie a centralizace oběhu, event. i hemorhagickému šoku.

65

Krvácení se nemusí projevit zvracením ihned, obvykle se haematemesa dostaví za 1-2 hod. a melena za 6-12 hod. od počátku krvácení

- První příznaky z všeobecné ztráty krve:
  - Slabost, závrať, změna vědomí
  - bledost kůže a sliznic, studený pot
  - zrychlený tep, pokles TK
- Hemorrhagický šok při rychlé ztrátě již 20-30% krve.

66

Konzervativní léčba krvácení z GD :

- Umístit nemocného na JIPu
- Protišoková léčba při masivním zakrvácení
- TRF Ery + ČMP
- Hemostyptika, blokátory protonové pumpy či H₂ receptorů, antacida
- Gastrofibroskopie - opich krvácející cévy
- NG sonda - výplach ledovým FR
- **Indikovat operační léčbu VČAS!**

68

Chirurgická léčba krvácení do GD - indikace na základě :

- Aktivitu a intenzitu krvácení
- Celkového stavu nemocného
- Zdroje krvácení a velikosti krvácející cévy
- Průběhu krvácení

69

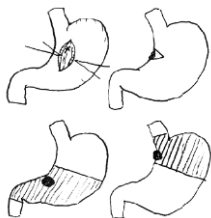

Chirurgická léčba krvácejícího vředu žaludku :

- Podélná gastrotomie a opích krvácejícího vředu
- Klínová excize vředu
- Distální resekce nebo proximální resekce žaludku
- Gastrektomie

70

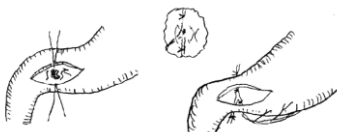

Chirurgická léčba krvácejícího vředu duodena :

- Podélná duodenotomie a opích krvácející cévy
- ligatura či opích a.gastroduodenalis či a.pancreatoduodenalis
- Resekce žaludku II.typu

71

Perforace vředu GD :

- Perforace peptického vředu se vyskytuje asi u 5-6% chronických vředů žaludku a u 10-12% chronických vředů dvanácterníku.
- Perforace otevřená
 krytá
- Nejčastější lokalizace perforace je:
  - bulbus duodena
  - přední stěna žaludku prepyloricky
  - přední stěna žaludku při malém zakřivení

72

Klinické příznaky perforace vředu GD:

Vzniká zpravidla náhle, dramaticky, nemocný je vystrašen a zaskočen „strašnými“ (dýkovitými) bolestmi, které se rozvinou prudce až u 90-95% nemocných.

Lokalizovány v epigastriu, častěji vpravo, ale mohou vyzařovat i do levé paže, krku (frenikový příznak).

Nemocný je opocený, bledý, zaujímá klidovou polohu, urychleně a mělce dýchá, mívá pokles TK, tepové urychlení na 90-110/min, normální či subnormální teplotu

73

Klinické příznaky perforace vředu GD:

- Hrudní dýchání
- Prknovité stažení břicha (défence musculaire)
- Poklepové ztemnění
- p.r. bolestivost Douglasova prostoru
- Střevní paréza
- Pneumoperitoneum na nativním RTG břicha

74

Klinické příznaky perforace vředu GD:

• TRIAS

- vředová choroba v anamnéze
- náhle vzniklá bolest
- stažení svalové

75

Klinický průběh perforace vředu GD:

- Stádium peritonismu
- Stádium klamného zlepšení
- Stádium difúzní mikrobiální peritonitidy

76

Krytá perforace vředu GD:

Začátek kryté perforace je stejný, jako u otevřené, ale po několika hodinách se ohraničí známky podráždění peritonea na epigastrium či pravé hypochondrium.

- Zhojení ad integrum
- Dvojdobá perforace vředu
- Absces

81

Chirurgická léčba perforace vředu GD :

- Urgentní předoperační příprava
- Prevence trombolismu
- NG sonda
- Antibiotická léčba
- Analgetická léčba

82

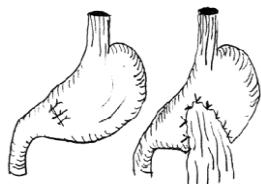

Chirurgická léčba perforace vředu GD :

• Žaludku:

- prostá sutura vředu
- sutura vředu a omenplastika (OmP)
- excize vředu a OmP
- resekce

+ Vydatná očista dutiny břišní a drenáž, event. laváž

83

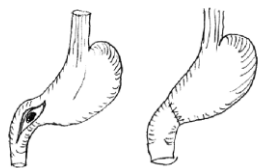

Chirurgická léčba perforace vředu GD :

• Pyloru:

podélná excize a příčná sutura je současně pyloroplastikou bez nebo s OmP.

- Očista dutiny břišní

84

Chirurgická léčba perforace vředu GD :

• Duodena :

- příčná sutura s OmP ($\pm$ vagotomie)
  - podélná excize a příčná sutura s OmP ($\pm$ vagotomie)
  - Resekce žaludku II. Typu
- Očista dutiny břišní

86

Penetrace vředu GD :

- Jde o komplikaci, při které chronický vřed proniká svým zánětlivým infiltrátem do okolních struktur a orgánů (může vzniknout píštěl)
  - pouzdra a těla pankreatu
  - ligamenta hepatoduodenálního
  - jater nebo žlučníku
  - kolon transversum
  - mezenteria

87

Průběh penetrace vředu GD :

- Velká bolest při penetraci do pankreatu
  - Ikterus při penetraci do lig. hepatoduodenale
  - Průjmy při penetraci do kolon transversum
- Často však obraz nevýrazný, buď jen jako dyskomfort v epigastriu či zcela bez příznaků a může být náhodně objeven.

88

Stenóza pyloru a duodena:

- Jedná se o zúžení pyloroduodenální oblasti způsobené jizvením zánětlivé kalózní tkáně okolo vředu (pyloru či duodena).
- Postupné zužování této oblasti představuje překážku ve vyprazdňování, zpočátku **kompenzovanou** hypertrofií žaludeční svaloviny.

89

Stenóza pyloru a duodena:

- **Dekompenzace** - dilatace žaludku s postupným vymizením peristaltiky
  - stagnace stravy, tlak v epigastriu
  - regurgitace a zvracení
  - hypochloremická alkalosa
  - známky karence
- U stenózy pyloru příznaky začínají dříve než u stenózy duodena

90

Stenóza pyloru a duodena:

- **Léčba je nejčastěji chirurgická a to nejčastěji resekce žaludku.**
- **Paliace – zavedení tentu**

91

- Krvácení v horní části GIT, jehož nejčastější příčinou je GD vřed (90%), je závažnou příhodou s globální letalitou kolem 10%.
- Endoskopická léčba krvácení je nepochybně velkým přínosem pro nemocné.
- U nem. s opakovaným krvácením by se však konzervativní léčba neměla zbytečně prodlužovat.

92

O indikaci k chirurgické léčbě u perforací vředu GD není pochyb. Světové statistiky uvádějí, že 7-11% všech GD vředů je ve svém průběhu postiženo perforací.

Poměr žaludečních a duodenálních vředů je přitom 1:3.

93
